

LEYLÂ NAVARO

Haset ve Rekabet

*Kendi Kuyruğunu
Yiyen Yılan*

Remzi Kitabevi

LEYLÂ NAVARO İstanbul Üniversitesi'nde Psikoloji Lisans, Boğaziçi Üniversitesi'nde Psikolojik Danışmanlık Yüksek Lisansı tamamladı. 1989-2016 yılları arasında kurucusu olup yönettiği Nirengi Psikolojik Danışmanlık Merkezi'nde bireysel, çift ve grup terapilerinin yanı sıra kişisel gelişim seminerlerini sürdürdü. Eş zamanlı olarak Boğaziçi Üniversitesi BÜREM Psikolojik Rehberlik ve Danışmanlık Bölümü'nde öğretim üyeliği ve süpervizörlük yaptı. 1998-2008 yılları arasında IAGP Uluslararası Grup Psikoterapileri Derneği Yönetim Kurulu üyeliğinde bulundu. Akademik çalışmalarını Türkiye ve çeşitli uluslararası mesleki konferanslarda devam ederken halen bireysel, çift ve grup çalışmalarıyla Anadolu seminerlerini aynı heyecanla sürdürmektedir.

KİTAPLARI

Dile ki Uzun Sürsün Yolun
Remzi Kitabevi, 2020

Kendi Kuyruğunu Yiyen Yılan: Haset ve Rekabet
Remzi Kitabevi, 2011

İki Boy Ufak Pabuç: Sağlıklı Depresif Tepkiler
Remzi Kitabevi, 2002

Bir Cadı Masalı: Güç ve Cinsel Roller Üzerine
Remzi Kitabevi, 1999

Tapınağın Öbür Yüzü: Bağımlılık ve Bağımlılık Üzerine
Remzi Kitabevi, 1999

Gerçekten Beni Duyuyor musun?: Aile İçi İlişkiler Üzerine
Remzi Kitabevi, 2001

Desire, Passion and Gender: Clinical Applications
Navaro, Leylâ-Friedman, Robi and Schwartzberg, L. Sharan (Eds.) Nova Science Publishers, 2011

Envy, Competition and Gender: Theory, Clinical Applications and Group Work
Navaro, Leylâ and Schwartzberg, L. Sharan (Eds.). Brunner-Routledge/ London, 2007 2007

www.leylanavaro.com

LEYLÂ NAVARO

Haset ve Rekabet

Kendi Kuyruğunu Yiyen Yılan

Remzi Kitabevi

HASET VE REKABET / Leylâ Navaro

© Remzi Kitabevi, 2011

Her hakkı saklıdır.

Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Yayına hazırlayan: Neclâ Feroğlu

Kapak tasarımı: Emrah Apaydın

ISBN 978-975-14-1455-7

BİRİNCİ BASIM: Temmuz 2011

SEKİZİNCİ BASIM: Mayıs 2025

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul
Sertifika no: 10705

Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090

www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı ve cilt: Seçil Ofset, 100. Yıl Mah., Matbaacılar Sitesi

4. Cad. No: 77 Bağcılar-İstanbul

Sertifika no: 44903 / Tel (212) 629 0615

*Yazı serüvenimin
vazgeçilmez yoldaşları
Rina, Solmaz ve Sevil'e...*

İçindekiler

İLK SÖZ.....	9
MİNA'NIN ÖRGÜLERİ	11
HASET	15
<i>Psikanalitik Kuramda Hasete Yaklaşımlar.....</i>	17
<i>Haset ve Kıskançlık Arasındaki Farklar</i>	23
<i>Haset, Kıskançlık ve Rekabetin Bileyicisi: Kıyas.....</i>	26
<i>Haset, Kıskançlık ve Rekabet Tepkileri</i>	30
<i>Hasetin Bilinçaltı Savunmaları:</i>	
<i>Teşhircilik ve Abartılı Methiye.....</i>	33
<i>Bilinçdışı Haset ve Rekabet.....</i>	36
<i>Haset-Bağı.....</i>	38
<i>Haset, Geliştirici Bir Ayna Olunca.....</i>	40
HAS(R)ET	49
<i>Has(R)et: Haset ve Arzunun Bilinçaltı Tangosu</i>	50
<i>Haset ve Özgüven İlişkisi</i>	
<i>Özgüven Arttıkça Haset Azalır</i>	54
<i>İhtiras + Haset</i>	55
<i>Hasetin Panzehiri Doygunluk ve Şükran</i>	56
REKABET	58
<i>Pamuk Prenses, Üvey Anne ve Avcı.....</i>	59
<i>Rekabetin Olumlu ve Olumsuz Yüzü.....</i>	82
<i>Rekabet ve Erkekler.....</i>	86
HASET VE REKABETE MARUZ KALMAK	92
<i>Erkekler Öldürür Ama Kadınlar da Zehirler</i>	95

<i>İlişkisel Saldırganlık.....</i>	98
<i>Ouroboros: Kendi Kuyruğunu Yiyen Yılan</i>	101
<i>Rekabete Maruz Kalınca... ..</i>	103
<i>Yansıtımlı Özdeşleşmeyi İçselleştirmek</i>	107
<i>Derin Uykuya Yatış</i>	113
<i>Haset ve Rekabette Sözsüz Kodlar</i>	115
<i>Farkındalığın Sağladığı Sağaltım</i>	117
<i>Görmek ve Görülmek.....</i>	118
<i>Dolaylı Rekabetin Silahı:</i>	
<i>Görmeyi ve Olumlamayı Esirgemek</i>	121
<i>Haset ve Kıskançlıkta Çifte Standartlar:</i>	
<i>Gerçekten Kadınlar Daha mı Kıskanç?.....</i>	123
<i>Haset ve Kıskançlık Bilinçli Olunca... ..</i>	125
<i>Toplumsal İkincillik Konumu.....</i>	126
<i>Toplumsal İkincillik Konumu ve Kadınlar</i>	128
<i>“Kadın Kadının Kurdu” mu?.....</i>	129
<i>Rekabet Dünyasında Kadınlar ve Erkekler.....</i>	130
<i>Kadın ve Erkeklerin Sosyalleşme Süreçleri Farklıdır</i>	130
<i>Haset ve Rekabette Erkek/Kadın Karşılaştırması</i>	132
<i>Kadın Kahramanlar “Mağdur Kurban” Olduğu Sürece... ..</i>	135
<i>Kazanımları Paylaşmak: Ekip Ruhu</i>	138
<i>Çift İlişkisinde Rekabet.....</i>	139
SONSÖZ.....	145
KAYNAKÇA	149

Uzun yıllardır araştırmakta, okumakta ve üzerinde fiilen çalışmakta olduğum haset, kıskançlık ve rekabet duyguları, iki yü-zü keskin bıçak gibi, hem kişiyi yiyip bitiren, hem de ilişkilerini zora sokan yönleriyle her zaman ilgimi çekti. Güçlü duyguların keskin dışavurumu, bilinç, bilinçaltı ve bilinçdışı savunmaları; dışa vuramadığında kişinin kendi kendini yok etmesi sürekli ilgi alanımda oldu. Özellikle toplumsal cinsiyet rollerindeki hapso-lunmuşluklar, yani kızgınlık, öfke, kıskançlık, tutku, rekabet gi-bi güçlü duyguların toplumca kadına ve erkeğe farklı atfedilme-si yıllardır özel ilgi ve araştırma alanım oldu.

Bu kitap kendi kişisel içgörülerim ve okumalarım kadar, iç dünyalarını benimle paylaşan danışanlarımın, grup paylaşım-larına katılarak bu konularda kendini geliştirmek isteyen grup üyelerinin kazandırdığı eşsiz deneyim ve perspektiflerin bir derlemesidir. Dileğim, deneyim ve bilgilerimi, ulaşamadığım okurlarla paylaşmaktır. Bu birikime katkıda bulunmuş tüm danışanlarıma, seminer ve grup üyelerime cömert paylaşım-ları için teşekkürü borç bilirim. Kitapta bahsi geçen vaka çö-zümlerlerinin tamamı (Canan hariç) kurgu olup, açıklamak istediğim bir duygunun ya kişisel bir deneyimi ya da tamamen hayal ürünüdür. Her türlü benzerlik sadece tesadüfidir.

Canan vakası, bunu fiilen yaşamış olan kişinin onayı alı-narak –ve tabii ki isim değişikliğiyle– kaleme alınmıştır. Bu

vakadaki kişi, 2007 senesinde Routledge Yayınevi tarafından İngilizce yayınlanmış olan *Envy, Competition & Gender: Theory, Clinical Applications and Group Work* adlı kitabımda 'Joan' adıyla yer almıştır.

Kitabı, uzun yılların çalışması ve paylaşımlarıyla oluşturdum. Haset ve rekabeti yaşamak kadar bu keskin duygulara maruz kalmak da oldukça yoğun yaşam deneyimleri... Bu yoğunluğa kıskançlığı da eklemeyi tercih etmedim. Zaten kıskançlık, kıskanılmak, kardeş kıskançlığı, romantik kıskançlık başlı başına yeni bir kitabı dolduracak kadar yoğun yaşanan duygular... Dolayısıyla kıskançlığı farklı bir kitapta işleyeceğim. Bu nedenle de okuru biraz sabıra davet ediyorum. Kaldı ki bu kitapta yazılanların kıskançlık duygularına da çözümler getireceğine içtenlikle inanıyorum.

Kitabın oluşumunda çeşitli konu başlıklarını benimle tartışıp paylaşarak eşsiz içgörü kazandıran Solmaz Havuz, Sevil Bremer, Rina Lerner Büberoğlu, Deniz Yücelen, Serap Altekin ve Tözge Öztaş'a, katkılarının ne denli değerli olduğunu bu vesileyle tekrarlamayı ve teşekkürü borç bilirim. Derin tarihsel bilgisiyle Ouroboros simgesini kıtalar ötesinden yakınlaştıran Harald Bremer'e özel teşekkürlerimi yolluyorum. Kitabın ilk yazımını okuyarak görüş bildiren Aylin Koçak, Solmaz Havuz, Serap Altekin, Sebahat Yavuz'a minnetim sonsuzdur. Editörüm Neclâ Feroğlu her zamanki titizliğiyle kitabı okurlar için daha anlaşılır hale getirdi; teşekkürlerimle...

Kitabın, haset ve rekabetin can yakıcı keskinliğine farkındalık ve anlam kazandırarak okura bir nebze dinginlik getirmesi ve çözüm umudu olması dileğimdir.

Leyla Navaro
Haziran, 2011

Mina'nın Örgüleri

*Seni sokmayan engerek, sana
hiçbir şey öğretmez.*

JESSAMYN WEST

Saçlarım hep cılız oldu! Bu nedenle de sürekli kısacık kestiririm. Saçları gür olan, hele hele uzun gür saçlı kadınları da hep imrenerek izlerim. Hele bir de kalın örgüleri varsa!...

Henüz ilkokuldayken önümdeki sırada Mina otururdu. Sıcak gülüştü, güzel bir kızdı Mina. Üstelik de yakın arkadaşım. Mina'nın, beline kadar sarkan altın başak sarısı gür örgüleri vardı, kolum kadar kalın. Birlikte yürüdüğümüz okul yolunda, bazen biraz arkasına takılır, örgülerinin omuzlarından aşağı doğru sarkışını iç geçirerek izlerdim. Sınıfta da önümdeki sırada oturan Mina çantasından bir şey almak için sağına doğru eğildiği zamanlar, altın sarısı uzun örgüler omuzlarının üzerinden birbirine paralel bir şekilde yere doğru akıverirdi. Bense dersi filan unuttur, örgülerinin omzunun üzerinden yere doğru salınarak akışına daldardım. Sonra Mina doğrulur, önüne sarkmış her iki örgünün ucunu elleriyle fütursuzca tutar ve seri bir hareketle arkasına doğru savururdu. Örgüler hava-

da zarif bir hareketle dans eder gibi uçuşur ve omuzlarına ya-
vaşça konardı, kuş gibi...

Derslerin neredeyse yarısını, içim giderek Mina'nın örgüle-
rinin havadaki raksını izlemekle geçirdiğimi hatırlıyorum. To-
puklarıma kadar uzun ve gür saçlarım olsun, onları uzun uzun
okşayıp tarayayım, kol kadar örgülerle sokaklarda dolaşayım
gibi hayaller kurardım. Sonunda inat edip saçlarımı uzatma-
ya karar verdim. Ancak annem saçlarımı ördüğünde iki kula-
ğımın üstünde aşağıya doğru değil de, tam da yukarı doğru di-
kilen iki cılız fare kuyruğu oluşuverdi!

Annemin büyük bir dikiş kutusu vardı, mini çiçekli bas-
ma bir kumaşla kaplanmış yuvarlak bir sepet, ağzı iki kordon-
la büzülmüş. İçinde renk renk ve boy boy düğmeler, toplu iğ-
ne ve çengelli iğneler, dikiş iğnesi yastıkları, torbalar, renk renk
makaralar... ve iki adet bordo renkli perde püskülü! Aynaya
yöneldim, püskülleri iki kulağımın üstünden sarkıtarak dene-
dim, epeyce uzundular, hatta belime kadar! O günden itibaren
her akşam okul dönüşü ilk işim bordo perde püsküllerini alıp
tokalarla saçlarıma iliştmek oldu. Sonra da ders çalışma ba-
hanesiyle masama yerleşip, silgi ya da kalemimi masadan itek-
leyerek yere düşürmeye çalışırdım. Tüm arzum, kalemi yerden
alırken perde püsküllerinin yere doğru birbirine paralel bir şe-
kilde sarkması, benim de fütursuz bir hareketle onları uçların-
dan tutup sırtıma doğru fırlatabilmektir. Bu zarif hareketi tek-
rarlamaktan inanılmaz bir haz alıyordum. Ders çalışma saa-
timin muhtemelen yarısı yerden silgi ya da kalem toplamak-
la geçmekteydi. Derslerimi muntazam yaptığımdan mı, not-
larımın iyi olmasından mıdır nedir, annem bu fantezime pek
karışmıyor, bir sorun çıkmıyordu; ta ki bir gün babam her za-
mankinden erken bir saatte eve dönene ve beni püsküllerim-
le görene kadar:

“Bu ne hal böyle kızım?” diye çıkıştı. “Kızılderili misin, ne-sin? Çıkar şunları çabuk kafandan!”

Ağladığımı hatırlıyorum. Bordo perde püskülleri de dikiş sepetinden yok oluverdi.

Hasetle tanışmam, işte Mina'nın saçlarını taklit etmemle, böyle oldu. En azından en eskiye doğru hatırladığım kadarıyla.

Bu çocuk hüznüyle boyanmış öykümü haset, kıskançlık ve rekabet seminerlerimde anlattığım ve hasetimle ne yaptığımı bulmalarını sorduğum zaman, katılımcılardan çeşitli tepkiler alıyorum:

“Bir makas alıp Mina'nın örgülerini kestir! “Saçlarını çek-tin!”, “Onunla arkadaşlığını bitirdin.”, “Mina'dan nefret et-tin!”, “Sıranı değiştirip başka bir yere oturmaya sağladın...” vb. Haset ve kıskançlığın çeşitli tepki ifadeleri...

Haset gerçekten de çoğumuzda saldırganlık ve zarar verme içgüdüsüyle harekete geçer. Böyle durumlarda hasetimi-zi alevlendiren kişiye kötülük yapmak, onu yok etmek, öldürmek, gücünü azaltmak, onun hakkında kötü konuşmak, arkadaş çevresinden dışlamak gibi çeşitli zarar veren tepkiler gerçekleştirmeyi planlar, eyleme sokar veya en azından bu tür tepkileri düşeriz. Hasetin can yakıcılığı kadar, tepkilerimizin zarar vericiliği de çoğu zaman sıkıntı yaratan sonuçlar doğurur ve bunlar çelişkiye sokan ruhsal durumlar doğurur.

Bu kitap, haset ve rekabet duygularının ne şekilde yaşandığını, ne gibi tepkilere yol açtığını, hangi zamanlarda ve niçin oluştuğunu, aile içinde bu duyguların nasıl yaşandığını ve toplumun etkilerini açıklamakta, aynı zamanda da bu güçlü duyguların yaşanmasındaki toplumsal cinsiyet rollerinin farklılıklarına değinmektedir.

Kitap ayrıca haset ve rekabetin bilinçli, bilinçaltı ve bilinçdışı yaşanan farklarını belirleyerek bu duyguları zarar verici yönlerinden öte, yaratıcı ve geliştirici boyutlarıyla da ele almaktadır.

Ruhumuza tutkuyla pençe atan çetin bir duygudur haset; sahip olunmayan –ya da sahip olunmadığı sanılan (güzellik, başarı, zenginlik, ilişki vb.)– bir özelliğin bir başkasında görülüp tutkulu bir şekilde arzu edilmesidir. Haset, “Onda var, ben-de neden yok?” düşüncesini uyandırır. Bu düşünce eziklik, eksiklik, küçük düşmüşlük duygularını harekete geçirir. Bu kıyaslamaya (bilerek ya da bilmeyerek) neden olan kişiye karşı nefret, öfke duygularını kabartır. Bu can yakıcı duyguların iteklediği ilkel davranışlar, genelde haset duyulan kişiyi ortadan kaldırmak ya da ona zarar vermek, acı çektirmek gibi saldırganlık barındıran içgüdüsel dürtülerden kaynaklanır. Hasetin keskin acısını yaşamaktansa, buna sebep olan kişiyi ortadan kaldırma isteği en ilkel dürtülerden biridir.

Karşı tarafa zarar veren davranışlar, haset duyulan kişiyi yok etmek, ortadan kaldırmaktır. Eski Ahit’te Habil ve Kabil’in kıskançlık kavgası, yani Tanrı gözünde biricik kalabilmek için Kabil’in öz kardeşi Habil’i öldürmesi bunun en bilindik örneklerindendir. Yol açtığı ilkel yok etme güdüsü nedeniyle haset, dini söylemlerde en birincil günahlardan biri olarak zikredilir ve yasaklanır. Ortadan kaldırma gibi ilkel içgüdülere yer verilmediğinde, farklı yöntemler denir: kü-

çok düşürücü söz ve davranışlarda bulunmak, şikâyet etmek, ayağını kaydırmak, hakkında asılsız dedikodu çıkarıp dışlanmasını sağlamak, mesafe koyup dışlamak ve benzeri manevralar ki bunları dolaylı saldırganlık çerçevesinde de tanımlayabiliriz.

Karşı tarafa zarar verdiği kadar, haset kişinin kendine de zarar verir: sabit fikir halinde haset edilen kişiyi düşünmek, onun hakkında durmadan konuşmak, sabit fikirle sürekli kendini onunla kıyaslamak, zihni yorar ve enerjiyi tüketir. Bu tutum aynı zamanda kişinin kendini kronik bir şekilde kızgın, küçük düşmüş, enerjisiz, çökkün ya da küskün ve kindar hissetmesine de neden olur.

Haset etmek acı verir çünkü:

Eksiklik duygusu, yetersizlik, küçük düşme, değersizlik, özgüven kaybı’na yol açar. *İçerleme, kırgınlık, kızgınlık, öfke, hırs, intikam, nefret* gibi duygular haset nedeniyle yaşanır. *Saldırganlık, yok etme, zarar verme, ortadan kaldırma arzusu* gibi ilkel dürtüler harekete geçer. Bu dürtüler nedeniyle *iç kargaşa, huzur kaybı, kaygı, saldırganlık, korku, suçluluk* gibi çapraşık ve zorlayıcı duygular deneyimlenir.

Hasete kıyasla kıskançlık, *var olanı* kaybetme korkusudur. Sevgi, dikkat, özen, pozisyon, statü, dostluk, arkadaşlık, yakınlık gibi özel ve önemli durumları, başkasının devreye girmesiyle kaybetme kaygısı kıskançlığı üretir.

Rekabet ise haset ve/veya kıskançlığın sonucunda ortaya çıkan bir çakmak ateşi gibidir. İnsanın kendini biricik ve özel hissettiği bir konumu sorgulatan ya da tehlikeye sokan bir başkası belirdiğinde hareketlenen duygudur. Biricikliğini, özel olma durumunu kaybetmemek veya en iyi, en önde gelen konumda olma isteği rekabet duygusunu harekete geçiren mücadele arzusudur. Arzu edilenin (mevki, mal varlığı, ilişki vb.) el-

de edilmesi ya da var olanın yitirilmemesi için (aktif ya da pasif olarak) girilen çetin mücadele isteğidir.

Rekabet genelde kazan/kaybet üzerine kuruludur, bir tarafın kaybetmesiyle diğerinin kazançlı çıkacağı ilkesi üzerinden hareket eder ve iki ya da daha fazla kişi veya gruplar arasında yaşanabilir.

PSİKANALİTİK KURAMDA HASETE YAKLAŞIMLAR

Haset psikoloji ve psikanalizde önemli bir yer tutar. Freud haseti, öncelikle toplumsal cinsiyet rolleri açısından ele almıştır. Küçük kızların penis eksikliği hissettiklerini ve bu eksikliğin kızlarda (ve kadınlarda) aşağılık, ikincillik duygusu yarattığını öne süren Freud, haseti öncelikle kadınların yaşadığı bir duygu, yani “penis-haseti” olarak tanımlamıştır (Freud, 1925).

Karen Horney (1926/1998) ise Freud’un görüşlerine karşı çıkmış, kız ve erkeklerin gelişimindeki kültürel ve sosyal etkenlerin önemini öne sürmüştür. Horney, psikolojinin bilimadamları tarafından, sadece erkek varoluş tarzı temel alınarak kurgulanmış olduğunu savunmuş, salt erkek varoluşunu temel alarak kadınları erkek bakış açısıyla değerlendirdiğini, kadınların farklı koşullardaki yaşam tarzını yeterince göremediğini savunmuş, böylelikle de kadınların da kendilerini bu erkek bakış açısıyla tanımlamayı öğrendiklerini öne sürmüştür. Horney, Freud’un görüşüne karşılık olarak, kadınların gebe kalma, çocuk doğurma, çocuk emzirme gibi becerilerinin erkeklerde yarattığı haset duygularına değinmiş ve bunları da “rahim-haseti” olarak adlandırmıştır.

Haset duygusuyla doğrudan çalışmış önde gelen biliminsanlarından biri de Melanie Klein’dir (1957/1975). *Haset ve*

Şükran adlı eserinde Klein, haseti, yaşamın başlangıcından itibaren mevcut olan yıkıcı bir dürtü olarak tanımlar. Klein'a göre, bebekler doğuştan itibaren sevgi ve nefreti hisseder ve annenin emzirmekte olduğu memenin bereketliliğine de haset ederler. Klein'a göre haset ve nefret duyguları herkeste mevcuttur, ancak bunların yaşanmasındaki yoğunluk kişiden kişiye değişir. Bunda, çocuğun deneyimlediği sevgi alışverişi, haz ve keyif alma kapasiteleri rol oynar. Haz ve keyif alabilme, şükran duygusunun temelini oluşturur. Şükran duygusu da hayata ve insanlara karşı güven duygusunun gelişmesine yardımcı olur.

Horney'in etkisiyle, Freud'un öncelikle kadınlara atfettiği haset (penis-haseti) duygusu daha da geniş bir perspektif kazandı. Kadınlar aslında, Freud'un iddia etmiş olduğu gibi, penise organ olarak sahip olmayı arzu etmiyor; asıl haset duyulan, ataerkil sistemin erkeklere sorgusuzca atfettiği ve kadınlardan sakındığı üstünlük, iktidar, karar yetkisi, ekonomik güç gibi ayrıcalıklı konumlar. Bu ayrıcalıklı konumlara sırf kız olarak doğduğu için ulaşamamanın, farklı tutulmanın yarattığı engellenmişlik duygusu haliyle açık ya da örtük (bilinçaltı) bir haseti de besler. Bu nedenlerle hor görülmek, toplumda ikincillik duygusu, karar mekanizmalarında etkin olamamak, salt kadın olduğu için aşağılanmak türünden utanç ve küçük düşmüşlük duyguları yaratan durumlar, kaçınılmaz olarak gizli bir haset ve bunun oluşturduğu açık ya da örtük kronik öfke duygusunu harekete geçirir. Arzu ve haset edilen, Freud'un iddia ettiği gibi penisin kendi, yani erkek cinsel organı değil, sadece bu organa sahip olduğu için doğuştan toplumda üstünlük, sorgusuz bir ayrıcalık yaşamakta olan erkeğin özellikli konumudur.

Macar asıllı Fransız psikanalistlerinden Maria Torok'a (1970/1998) göre, Freud'un tanımladığı penis-haseti bir fe-

***Haset aslında gizli bir has(r)et olabilir mi?
Haset ve rekabet sadece keskin ve
yıkıcı yönleriyle mi yaşanır?
Yoksa rekabet ivme kazandıran bir duygulanıma,
haset ise ilham kaynağına dönüşebilir mi?***

Bu kitap haset ve rekabetin yıkıcı dışavurumları kadar, ivme kazandıran ve geliştiren yönlerini de ele alıyor; bu güçlü duyguların psikanalitik kuramlarını, bireysel nedenlerini, toplumsal cinsiyet rollerindeki farklılıkları, bilinçli ve bilinçaltı savunmalarını tanımlayarak onların daha anlaşılır ve yönetilir hale dönüşmesini amaçlıyor.

Yazarın kullandığı 'kendi kuyruğunu yiyen yılan' Ouroboros simgesi, haset ve rekabetin ikili doğasını yansıtıyor. İnsan, bu yılan misali kendi kendini yiyip bitirebileceği gibi, Ouroboros'un aynı zamanda simgelediği dönüşüm, devinim, bütünlenme, kendine yetme gibi olumlu özelliklerin ortaya çıkmasını da sağlayabilir.

Sonuçta yazar, haset ve rekabetin yarattığı enerjinin kişiyi aşağıya çekmek, yiyip bitirmek yerine, onun gelişimini destekleyen bir itici güç olabileceği savıyla okura bir yol haritası veriyor.

www.remzi.com.tr

ISBN 978-975-14-1455-7

9 789751 414557